पत्रकार व समाजासाठी अधिकृत माहितीपत्रक

सुदर्शन भारत सेवा फाउंडेशन

नाव नवे, ध्येय आणि सेवाभाव तोच

आरोग्य, जनजागृती, लवकर निदान, उपचार-जोडणी आणि समाजातील सज्जनशक्तीचा समन्वय यासाठी उभे असलेले व्यापक सेवामंच

“स्वस्मै स्वल्पं समाजाय सर्वस्वम्” | **“सेवा परमो धर्मः”**

सुदर्शन नावामागील संकल्पना

भगवान श्रीकृष्णाच्या हातातील सुदर्शन चक्र हे अन्याय, अनिष्ट आणि समाजविघातक प्रवृत्तींचा नाश करून संरक्षण देणाऱ्या शक्तीचे प्रतीक आहे. संस्थेच्या स्थापनेच्या वेळी डॉ. अनंतभूषण रानडे यांनी या प्रतीकाचा अर्थ सांगत “सुदर्शन” हे नाव समाजआरोग्याच्या कार्यासाठी योग्य असल्याचे स्पष्ट केले. कर्करोगासारख्या गंभीर आजाराची भीती, गैरसमज, विलंबित निदान आणि उपचारांतील अडचणी दूर करण्यासाठी सेवाभावाचे हे चक्र सतत गतिमान राहावे, ही या नावामागील भावना आहे.

स्थापना आणि प्रवास

१८ जून २०२३ रोजी पुण्यात सावरकर अध्ययन केंद्र येथे छोटेखानी कार्यक्रमातून संस्थेच्या कार्याची सुरुवात झाली. प्रारंभीचे नाव “सुदर्शन कॅन्सर हॉस्पिटल अँड रिसर्च फाउंडेशन” होते. पुढे कार्याचा विस्तार आरोग्य, शिक्षण आणि व्यापक समाजसेवेपर्यंत पोहोचवण्यासाठी “सुदर्शन भारत सेवा फाउंडेशन” हे नाव स्वीकारण्यात आले.

मूळ ध्येय कायम

नावातून “कॅन्सर” शब्द वगळला असला तरी कर्करोग जनजागृती, प्रतिबंध, जोखीम-आधारित तपासणी, लवकर निदान, योग्य उपचार आणि गरजू रुग्णाला मार्गदर्शन हे संस्थेचे प्रमुख कार्य कायम आहे. नावबदल म्हणजे ध्येयबदल नसून समाजापर्यंत अधिक सहज आणि सकारात्मक पद्धतीने पोहोचण्याचा निर्णय आहे.

पंचपरिवर्तन आणि संपूर्ण जीवनशैली

आरोग्याचा प्रश्न फक्त औषधांचा नसतो. तो कुटुंब, सवयी, पर्यावरण, सामाजिक समरसता आणि नागरिक म्हणून आपल्या आचरणाशी जोडलेला असतो.

पंचपरिवर्तनाची पाच कार्यक्षेत्रे

स्वदेशी

स्थानिक उत्पादन, आत्मनिर्भरता आणि देशहिताला पूरक जीवनपद्धती.

कुटुंब प्रबोधन

संवाद, संस्कार, आरोग्याची काळजी आणि परस्पर जबाबदारी असलेले सक्षम कुटुंब.

सामाजिक समरसता

जात, भाषा, परिसर आणि आर्थिक स्थितीच्या पलीकडे आत्मीयता व सहभाग.

पर्यावरण संरक्षण

स्वच्छता, पाणी, वृक्ष, प्लास्टिकमुक्ती आणि निसर्गपूरक जीवनशैली.

नागरिक कर्तव्य

स्वयंशिस्त, सेवा, सार्वजनिक आरोग्य आणि राष्ट्रहिताची जबाबदारी.

प्रत्येक वस्तीपर्यंत, सर्व समाजापर्यंत

सुदर्शनचे उद्दिष्ट केवळ एक केंद्र किंवा एक आरोग्य शिबिर चालवणे नाही. पुणे शहरातील प्रत्येक वस्ती, सोसायटी, कामगार परिसर, ज्येष्ठ नागरिक समूह, महिला गट, विद्यार्थी, युवक आणि वंचित घटकांपर्यंत नियमित संपर्क उभा करणे हे ध्येय आहे. या संपर्कातून आरोग्यविषयक माहितीबरोबरच पंचपरिवर्तनाचा विचार जीवनात उतरवणारी "संपूर्ण जीवनशैली" समाजासमोर मांडली जाईल.

वस्ती संपर्क · आरोग्य जनजागृती · शाळा व महाविद्यालये · महिला सहभाग · ज्येष्ठ नागरिक · व्यसनमुक्ती · पर्यावरण कृती · सेवा संस्थांचे जाळे

> **मुख्य विचार:** तपासणी हा एक दिवसाचा कार्यक्रम नसून व्यक्ती, कुटुंब आणि समाजाच्या आरोग्यदायी जीवनशैलीकडे नेणारा प्रवेशबिंदू आहे.

संस्थांचा समन्वय, समाजाची स्वतःची शक्ती

मा. अतुलजी लिमये
सह सरकार्यवाह, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ
छायाचित्र स्रोत: पाञ्चजन्य

परिवर्तन नेहमी समाजाच्या पुढाकारातून घडते. सज्जनांची सक्रियता समाजाला योग्य दिशा देते.

९ जून २०२६, रायपूर येथील प्रमुख जनगोष्ठीतील मार्गदर्शनाचा भावार्थ

अतुलजी लिमये यांनी समाजातील सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, शैक्षणिक, सेवा, पर्यावरण आणि आर्थिक क्षेत्रातील व्यक्ती व संस्थांना एका व्यासपीठावर आणण्याची आवश्यकता मांडली. विविध संस्थांमधील संवाद, नेटवर्किंग आणि सहकार्य वाढल्यास समाजाचे स्वतःचे अंतर्गत सुधारतंत्र सक्षम होऊ शकते, हा त्यांच्या मार्गदर्शनाचा केंद्रबिंदू आहे.

सुदर्शनची भूमिका

या विचाराला कृतीचे स्वरूप देण्यासाठी सुदर्शन भारत सेवा फाउंडेशन आरोग्य, शिक्षण, पर्यावरण, महिला व बालकल्याण, युवक, ज्येष्ठ नागरिक, दिव्यांग सेवा आणि रुग्णसहाय्य क्षेत्रातील संस्थांना जोडणारे समन्वय व्यासपीठ उभारण्याचा संकल्प करत आहे. संस्था स्वतः सर्व कामे करेल असा दावा नाही. प्रत्येक संस्थेची विशेष क्षमता योग्य ठिकाणी जोडून परिणाम वाढवणे हा हेतू आहे.

एकत्र येणारे घटक

- सेवाभावी व सामाजिक संस्था
- डॉक्टर, रुग्णालये आणि निदान केंद्रे
- शाळा, महाविद्यालये आणि युवक समूह
- CSR संस्था, उद्योग आणि दानशूर नागरिक
- स्थानिक स्वयंसेवक व माध्यमे

अपेक्षित परिणाम

- प्रत्येक वस्तीपर्यंत विश्वासार्ह संपर्क
- आरोग्य व कर्करोगविषयक भीती कमी करणे
- संसाधनांची पुनरावृत्ती टाळणे
- रुग्णासाठी एकसंध संदर्भ-जाळे
- कर्तव्यबोधातून व्यक्तिनिर्माण व राष्ट्रजोडणी

सुदर्शनची धारणा: सज्जनशक्ती, सेवासंस्था आणि तज्ज्ञ यांना जोडून समाजाच्या समस्येवर समाजाच्याच सहभागातून टिकाऊ उत्तर उभे करणे.

सुदर्शन 360°

एकात्मिक समुदाय आरोग्य व कर्करोग तपासणी अभियान

किमान पाच लाख नागरिकांपर्यंत जनजागृती आणि टप्प्याटप्प्याने आरोग्यसेवा पोहोचविण्याचा संकल्प

फक्त स्क्रीनिंग नव्हे, उपचारापर्यंत साथ

सुदर्शन 360°चे उद्दिष्ट केवळ रक्तनमुना घेणे किंवा अहवाल देऊन थांबणे नाही. नागरिकाला योग्य माहिती देणे, वैद्यकीय जोखीम ओळखणे, आवश्यक निदान चाचण्या करून घेणे आणि आजार निश्चित झाल्यास योग्य व परवडणाऱ्या उपचारापर्यंत पोहोचवणे ही संपूर्ण सेवा-साखळी आहे.

जनजागृती व नोंदणी › **प्राथमिक आरोग्य व जोखीम तपासणी** › **संशयित रुग्णाची ओळख**

निदानासाठी तज्ज्ञांकडे संदर्भ › **योजना व रुग्णालयाशी उपचार-जोडणी** › **रुग्ण-समन्वयक व पाठपुरावा**

शिबिरातील प्राथमिक सेवा

- रक्तदाब, वजन, BMI व डॉक्टर तपासणी
- मधुमेह, हिमोग्लोबिन आणि लिपिड जोखीम
- मुख, स्तन व गर्भाशयमुखाची मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार प्राथमिक तपासणी
- पुरुष आरोग्य व प्रोस्टेटविषयक जोखीम मूल्यांकन
- व्यसन, जीवनशैली आणि कर्करोग जनजागृती

रुग्ण आढळल्यावर पुढील व्यवस्था

- तज्ज्ञ डॉक्टर आणि योग्य निदान केंद्राशी जोडणी
- मॅमोग्राफी, HPV/कोल्पोस्कोपी, बायोप्सी किंवा इतर तपासण्या डॉक्टरांच्या सल्ल्याने
- शासकीय, महानगरपालिका, धर्मादाय आणि कर्करोग रुग्णालयांकडे संदर्भ-जोडणी
- PMJAY व MJPJAY पात्रता, कागदपत्रे आणि नोंदणीसाठी सहाय्य
- उपचार, आर्थिक सहाय्य आणि नियमित पाठपुरावा

वैद्यकीय स्पष्टता: प्राथमिक तपासणी म्हणजे अंतिम निदान नाही. प्रत्येक संशयित निष्कर्षाचे तज्ज्ञ डॉक्टरांकडून आणि मान्यताप्राप्त निदान सुविधेत पुष्टीकरण आवश्यक आहे.

माध्यमांसाठी मुख्य संदेश

- कर्करोगाची भीती नव्हे, योग्य माहिती आणि वेळेत तपासणी.
- प्रत्येक वस्तीपर्यंत आरोग्य जनजागृती आणि सर्वसमाज सहभाग.
- प्राथमिक तपासणीपासून निदान, योजना-जोडणी, उपचार आणि पाठपुराव्यापर्यंत अखंड साथ.
- पंचपरिवर्तन आणि संपूर्ण जीवनशैलीतून दीर्घकालीन समाजपरिवर्तन.

माहिती व सहकार्यासाठी

सुदर्शन भारत सेवा फाउंडेशन

9766423325